

Viešoji konsultacija dėl Darnaus judumo Lietuvos – Lenkijos pasienio zonoje

2020 m. rugsėjo mėn., Vilnius

KONTEKSTAS

Pasienio zonoje planuojama steigti verslo inkubatorius ir stiprinti bendradarbiavimą turizmo srityje, kuriant bendrą Lietuvos ir Lenkijos turizmo produktą, tačiau susiduriama su darbo jėgos, gyventojų ir turistų judumo problema. Pagal kasmetines Lazdijų rajono gyventojų apklausas kas trečias šio rajono gyventojas nėra patenkintas viešuoju susisiekimu rajone. Tokie rezultatai nestebina, nes Lietuvos teritorinio planavimo bendrajame [plane](#), susisiekimas Lazdijų rajone yra vertinamas prasčiausiai palyginus su kaimyninėmis savivaldybėmis.

Nėra abejonių, jog viešasis transportas yra kardinaliai svarbi viešoji paslauga, turinti lemiamos įtakos žmonių mobilumui ir gyvenimo kokybei. Dėl mobilumo stokos rajono gyventojams užsikerta begalė kitų galimybių būti socialiai aktyviems, turėti prasmingą ir laimingą gyvenimą. Susisiekimo klausimas viena opiausių Lazdijų rajono gyventojų problema, kuri akivaizdu, jog daro įtaką ir kitų problemų gilėjimui.

Susisiekimas Lazdijų rajone ir visoje pasienio zonoje – labai kompleksinė problema ir giliai įsisenėjusi, iki šiol nebuvo sprendžiama kaip optimizuoti visą sistemą pasitelkiant inovatyvius sprendimus.

KONSULTACIJOS TIKSLAS

- Išsiaiškinti, kokia susisiekimo situacija kitose pasienio zonos savivaldybėse. Kokios susisiekimo sistemos jose veikia. Su kokiais iššūkiais organizuojant susisiekimo paslaugą savivaldybės susiduria ir kaip juos įveikia;
- Galimų bendradarbiavimo taškų paieška;
- Siekiama sulaukti idėjų bei pasiūlymų dėl susisiekimo gerinimo pasienio zonoje;
- Inicijuoti bendradarbiavimą, surinkti idėjų bandomajam projektui.

VIEŠOSIOS POLITIKOS PRIORITETAS

Judumo gerinimas įtrauktas ne tik nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose, bet ir europiniuose.

- Judumo gerinimas atliepia Europos Komisijos iškeltiems tikslams „[Baltojoje knygoje](#)“ : „Europos transporto erdvės pritaikymas ateities poreikiams“ ir „konkurencinga ir darni transporto sistema“;
- Europos Komisijos „Žalioji knyga“ yra įtraukusi tokius punktus kaip „taršos mažinimas, išmaniųjų technologijų diegimas“, „prieinamumo prie viešojo transporto didinimas“ bei „saugos ir saugumo gerinimas“;
- Lietuvos regioninės politikos „[Baltoji knyga](#)“ numato, jog „darniam ir tvariam ekonomikos augimui turi būti gerinamas susisiekimas tarp dirbančiųjų ir darbo vietų“. Taip pat pabrėžiama, jog privaloma sudaryti „kokybiško gyvenimo sąlygas visoje Lietuvoje“.
- LR Vyriausybės programos įgyvendinimo [plane](#) įtraukti 1.5.7. Darbas „Ekologiško ir daugiarūšio viešojo transporto sistemos sukūrimas ir tam būtinos infrastruktūros įdiegimas“ bei 4.4.2 Darbas „Darnios susisiekimo infrastruktūros plėtojimas“.
- Nacionalinės pažangos programoje 2021–2030 m. numatyti 5 Tikslas „Gerinti transporto, energetinį ir skaitmeninį vidinį ir išorinį sujungiamumą“, 6 Tikslas „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ ir 7 Tikslas „Tvariai ir subalansuotai plėtoti regionus ir mažinti regioninę atskirtį“.

KONSULTACIJOS
DALYVIAI

- Lazdijų rajono gyventojai ir svečiai;
- Viešojo sektoriaus atstovai:
 - Lazdijų rajono savivaldybė;
 - Kalvarijos rajono savivaldybė;
 - Vilkaviškio rajono savivaldybė;
 - Seinų valsčius;
 - Šlipiškųjų valsčius;
 - Punsko valsčius;
 - Krasnapolio valsčius;
 - Vižainių valsčius.
- Privataus verslo atstovai:
 - UAB „Lazdijų autobusų parkas“.
- Ekspertai:
 - Centrinė projektų valdymo agentūra.

KONSULTACIJOS
METODAS

Viešajai konsultacijai atlikti buvo nuspręsta taikyti du skirtingus metodus: elektroninė anketinė Lazdijų rajono gyventojų apklausa ir apskritojo stalo diskusija su suinteresuotomis šalimis.

KONSULTACIJOS
REZULTATAI

Gyventojų apklausos išvados:

- Absoliuti dauguma (77 proc.) apklausoje dalyvavusių respondentų savo kasdienėms kelionėms rajone atlikti naudojami nuosavu automobiliu;
- Viešojo transporto paslaugomis naudojami tik 10 proc. apklaustųjų, kurių didžioji dauguma kaip priežastį, kodėl naudojami viešojo transporto paslaugomis, nurodo, jog neturi vairuotojo pažymėjimo arba negali sau leisti įsigyti automobilio. 33 proc. keliaujančių automobiliais, teigia, jog efektyviai veikianti viešojo transporto sistema, paskatintų juos vietoj automobilio savo kelionėms rinktis viešąjį transportą;
- Absoliuti respondentų mažuma (6 proc.) renkasi keliauti pėsčiomis ar dviračiu. Dažniausiai tai yra miestų gyventojai, kuriems traukos objektai yra netoli nuo jų gyvenamųjų vietų. Pagrindinė priežastis, kodėl apklausos dalyviai nesirenka keliauti pėsčiomis ar dviračiais, tai neišvystytas dviračių ir pėsčiųjų takų tinklas;
- Vertinant atskiras susisiekimo sistemos dalis, tokias kaip autobusų maršrutų pakankamumas, autobusų sustojimų pasiekiamumas, pritaikomumas neįgaliesiems ir pan. dažniausiai vertinamas blogai arba labai blogai.

Apskritojo stalo diskusijos išvados:

- Visos diskusijoje dalyvavusios savivaldybės pažymėjo, jog pavėžėjimo užtikrinimas jų biudžetams yra didelė našta, tačiau augantys kaštai negarantuoja, jog gyventojai gaus kokybišką paslaugą;
- Vietiniai verslai teikiantys pavėžėjimo paslaugą yra praradę savivaldybių pasitikėjimą;
- Dėl mažo pelningumo labai sunku pritraukti verslą, nes savivaldybės suinteresuotos paslaugos optimizavimu, o verslas – pelnu.
- Elektroninės bilietų sistemos diegimas leistų stebėti kokius nuostolius verslui savivaldybės turi kompensuoti;
- Siekiant pradėti naują maršrutą tarp Seinų ir Lazdijų vertėtų pagalvoti ir apie tokius partnerius kaip Augustavas ir Druskininkai;
- Lenkijos valsčiai bendradarbiavimo galimybes mato, juolab jei bus sukama „žaliąja kryptimi“;
- Nors susisiekimo gerinimas numatytas ir nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose, tačiau savivaldybėms reikiamos lėšos užtikrinti kokybišką pavėžėjimą nėra skiriamos;
- Siekiant optimizuoti susisiekimo sistemą kaip alternatyva labai nuostolingiems maršrutams gali būti autobusas/automobilis pagal poreikį;

- Siekiant sisteminių pokyčių, komunikacija yra labai svarbu. Net ir esant patraukliems maršrutams keleivių skaičius mažas, nes nepasitelkiami komunikaciniai kanalai, gyventojai neinformuojami.

Siūlymai:

Atsižvelgus į gyventojų apklausos rezultatus ir apskritojo stalo diskusijos metu išgirstus pasiūlymus bei pastabas dėl darnaus judumo Lietuvos – Lenkijos pasienio zonoje, siūloma Lazdijų rajono savivaldybei pirmiausiai orientuotis į viešojo susisiekimo sistemos pertvarkymą:

1 | Optimizuoti viešojo susisiekimo sistemą:

- Suderinti tarpmiestinius maršrutus su gretimomis savivaldybėmis. Atskiriems tarpmiestiniams maršrutams skelbti atskirus viešuosius konkursus;
- Organizuoti gyventojų privežimą prie reguliarių maršrutų, paslaugos pagal poreikį principu;
- Diegti elektroninę sistemą ir po truputį atsisakyti grynųjų pinigų;
- Sukurti elektroninę erdvę, mobiliąją aplikaciją ir skambučių centrą autobusui/automobiliui pagal poreikį rezervavimui.

2 | Komunikacija

- Visais kanalais komunikuoti apie viešąjį susisiekimą rajone, kur ir kaip įsigyti bilietus ir pan.;
- Informacijos apie viešojo susisiekimo būtinumą rajone ir naudą keliaujant alternatyviais būdais sklaida;
- Operatyviai ir greitai komunikuojama apie pasikeitimus;

3 | Bendradarbiavimas:

- Bendradarbiavimas su vietinio susisiekimo paslaugą teikiančiu verslu;
- Ieškoma potencialių partnerių kitose savivaldybėse.

TOLIMESNI ŽINGSNIAI

Viešosios konsultacijos rezultatai bus naudojami rengiant Darnaus judumo rekomendacijas Lietuvos – Lenkijos pasienio zonai.

KONSULTACIJOS VERTINIMAS

Viešosios konsultacijos metu išpildyti visi jos plane numatyti įgyvendinimo rodikliai.

- Atlikta elektroninė anketinė Lazdijų rajono gyventojų apklausa, kurioje sudalyvavo 554 respondentai:
 - Respondentų skaičius tolygiai pasiskirstęs pagal seniūnijas;
- Surengta apskritojo stalo diskusija su tikslinių grupių atstovais:
 - Lietuvos – Lenkijos pasienio zonos savivaldybių atstovais;
 - Privatus verslas;
 - Nepriklausomi ekspertai.
- Apskritojo stalo diskusijose dalyvavo 20 atstovų.

IŠMOKTOS VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS VYKDYMO PAMOKOS

Pandeminė situacija pakoregavo planus, tačiau ateityje rengiant apklausas mažuose rajonuose, reikėtų pasitelkti seniūnus ir bendruomenių pirmininkus, taip būtų maksimaliai pasiektos visos tikslinės grupės. Rengiant viešąsias konsultacijas kai reikalingos vertėjo paslaugos, svarbu užtikrinti pakankamai laiko diskusijai. Į diskusiją įtraukti ir bendruomenes. Skleisti informaciją kaip šie rezultatai bus panaudojami bei komunikuoti apie tolimesnę projekto, dėl kurio buvo atliekama viešoji konsultacija, eigą. Taip pat, rengiant apskritojo stalo diskusijas, siekiant išlaikyti dalyvių dėmesį ir temos aktualumą, svarbu kontroliuoti laiką ir auditorijos susidomėjimą.

ASMUO KONTAKTAMS

Birutė Karakaite | „Kurk Lietuvai“ projektų vadovė | birute.karakaite@kurklit.lt

2a. Tikslo ir uždavinių forma

<p>Nagrinėjama viešosios politikos problema</p>	
<p>Konsultacijos tikslas</p>	
<p>Konsultacijos uždaviniai</p>	
<p>Kaip rezultatai bus panaudojami?</p>	

3a. Tikslinių grupių sąrašo forma

Nr.	Atstovaujama visuomenės dalis	Tikslinė grupė / organizacija

6a. Konsultacijos komandos forma

Komandos narys	Asmuo	Atsakomybės
Konsultacijos lyderis		
Temos kuratoriai		
Komunikacijos specialistas		
Organizatorius		
Moderatorius		

7a. Veiklų vykdymo grafiko forma

Pirma savaitės diena	Kovas				Balandis				Gegužė				Birželis				Liepa				Rugpjūtis				Rugsėjis	Atsakingas		
	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24		31	4
1. Konsultacijos planavimas																												
Esamosios situacijos analizė																												Birutė Karakaitė
Užsienio šalių gerųjų praktikų analizė																												Birutė Karakaitė
Konsultacijos metodų apibrėžimas																												Birutė Karakaitė
Tikslinių grupių nusistatymas																												Birutė Karakaitė
Viešosios konsultacijos eigos suderinimas																												Birutė Karakaitė
2. Konsultacijos viešinimas																												
Konsultacijos skelbimas e. pilietis platformoje																												Birutė Karakaitė
Pranešimas spaudai apie vykstančią gyventojų apklausą																												Birutė Karakaitė
Oficialūs kvietimai į apskritojo stalo diskusiją suinteresuotoms šalims																												Birutė Karakaitė
3. Konsultacijos vykdymas																												
Lazdijų rajono gyventojų apklausa																												Birutė Karakaitė
Apskritojo stalo diskusija su suinteresuotomis šalimis																												Birutė Karakaitė
4. Rezultatų analizė ir ataskaitos rengimas																												
Apskritojo stalo diskusijos rezultatų apibendrinimas																												Birutė Karakaitė
Viešosios konsultacijos ataskaitų rengimas																												Birutė Karakaitė
5. Rezultatų viešinimas																												
Lazdijų rajono gyventojų apklausos rezultatų viešinimas																												Birutė Karakaitė
Viešosios konsultacijos rezultatų pristatymas regionuose																												Birutė Karakaitė
Viešosios konsultacijos rezultatų vizualinis parengimas																												Birutė Karakaitė
6. Rezultatų panaudojimas sprendimams																												
Išvadų ir pasiūlymų apibendrinimas																												Birutė Karakaitė
Rekomendacijų dėl darnaus judumo rengimas																												Birutė Karakaitė
Darnaus judumo Lietuvos - Lenkijos pasienio zonoje rekomendacijų pristatymas																												Birutė Karakaitė

10a. Vertinimo rodiklių forma

Rodiklis	Aprašymas	Siekiamą reikšmę
Procesui vertinti		
Poveikiui vertinti		

18a. Vertinimo klausimynas

Proceso
vertinimas

18a. Vertinimo klausimynas

Poveikio
vertinimas
